

**ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ
ΚΑΙ ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΚΝΕ**

Κοινωνία της Πληροφορίας

ΠΑΝΔΕΚΤΗΣ: Ψηφιοποίηση και προβολή στο διαδίκτυο αρχειακών συλλογών του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών

Η πρόταση που είχε υποβληθεί με τίτλο "ΠΑΝΔΕΚΤΗΣ: Ψηφιακός Θησαυρός Πρωτογενών Τεκμηρίων Ελληνικής Ιστορίας και Πολιτισμού" αξιολογήθηκε θετικά και εντάχθηκε στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα "Κοινωνία της Πληροφορίας" (Μέτρο 1.3). Το Έργο ξεκίνησε ήδη και αναμένεται να ολοκληρωθεί εντός του 2006. Υλοποιείται με τη συνεργασία των τριών Ανθρωπιστικών Ινστιτούτων του ΕΙΕ (ΚΝΕ, ΚΒΕ και ΚΕΡΑ) και του Εθνικού Κέντρου Τεκμηρίωσης (ΕΚΤ) και στο πλαίσιό του προβλέπεται να πραγματοποιηθεί η ψηφιοποίηση και η προβολή στο διαδίκτυο μιας σειράς αρχειακών συλλογών των εμπλεκόμενων Ινστιτούτων. Συντονιστής του Έργου από πλευράς Κέντρου Νεοελληνικών Ερευνών ορίστηκε ο Λεωνίδας Καλλιβρετάκης και αναπληρωτής του ο Τριαντάφυλλος Σκλαβενίτης. Το Κέντρο μας σχεδιάζει να προχωρήσει στην ψηφιοποίηση των ακόλουθων συλλογών, με τους αντίστοιχους επιστημονικούς υπεύθυνους:

- Έλληνες Ζωγράφοι μετά την Άλωση (Ευγενία Δρακοπούλου),
- Νεοελληνική Εικονιστική Προσωπογραφία, Έλληνες Εκπαιδευτικοί (Τριαντάφυλλος Σκλαβενίτης),
- Εραλδικά Μνημεία του Ελλαδικού Χώρου (Λεωνίδας Καλλιβρετάκης),
- Ελληνικός Τύπος του Εξωτερικού (Λουκία Δρούλια),
- Βιομηχανική και Βιοτεχνική Κληρονομιά του Αιγαίου (Ευρυδίκη Σιφναίου - Ευδοκία Ολυμπίτου),
- Μετονομασίες των οικισμών της Ελλάδας (Δημήτρης Δημητρόπουλος),
- Περιγηγνικά Κείμενα (Ιόλη Βιγγοπούλου),
- Ελληνική Χαρτογραφία (Γιώργος Τόλιας).

Λεωνίδας Καλλιβρετάκης

Ερευνητικό Έργο

Τεκμηρίωση Πολιτικής και Κοινωνικής Ιστορίας του 20ού αιώνα:

Τεκμηριώνοντας τα γεγονότα του Νοεμβρίου 1973

Από τον Ιανουάριο του 2004 διεξάγεται στο πλαίσιο του Κέντρου Νεοελληνικών Ερευνών το νέο αυτοτελές Ερευνητικό Έργο *Τεκμηρίωση Πολιτικής και Κοινωνικής Ιστορίας του 20ού αιώνα*, με επιστημονικό υπεύθυνο τον Λεωνίδα Καλλιβρετάκη.

Το Έργο αυτό ξεκίνησε αρχικά το 2001, υπό τη μορφή μιας ειδικότερης έρευνας με τίτλο *Τεκμηριώνοντας τα γεγονότα του Νοεμβρίου 1973*, στο πλαίσιο του Ιστορικού Αρχείου Ελληνικής Νεολαίας, που φιλοξενείται από το 1994 στο Κέντρο μας. Αντικείμενο αυτής της έρευνας, η οποία βρίσκεται ακόμη σε εξέλιξη, είναι η συστηματική αναζήτηση, συγκέντρωση, ταξινόμηση, επεξεργασία και μελέτη τεκμηρίων που αφορούν σε πολλές παραμέτρους των γεγονότων του Νοεμβρίου του 1973, όπως το χρονικό της

εξέγερσης, το επιχειρησιακό σχέδιο για την καταστολή της, η εξέλιξη των γεγονότων έξω από το Πολυτεχνείο, ο αριθμός και η ταυτότητα των θυμάτων (νεκρών και τραυματιών) κ.ο.κ.

Κάθε στοιχείο που είδε το φως της δημοσιότητας από το 1973 και εξής (οι επίσης ανακοινώσεις του καθεστώτος, οι πληροφορίες που δημοσιεύτηκαν στον νόμιμο και τον παράνομο τύπο της εποχής, οι δικαστικές έρευνες, τα ανακριτικά πορίσματα, οι εισαγγελικές προτάσεις, τα βουλεύματα, οι καταθέσεις μαρτύρων στις σχετικές δίκες), αλλά και ανέκδοτο υλικό (προσωπικές συνεντεύξεις των εμπλεκόμενων στα γεγονότα, αρχεία των νοσοκομείων, υπηρεσιακά έγγραφα του στρατού και της αστυνομίας), καθώς και τα κάθε προέλευσης δημοσιεύματα για το Πολυτεχνείο (ρεπορτάζ, άρθρα, μελέτες, αναμνήσεις, πολιτικές αναλύσεις κ.τλ.) που κυκλοφόρησαν κατά την τριακονταετία που διέρρευσε, εντοπίζονται, συγκεντρώνονται, αποδελτιώνονται, συσχετίζονται κριτικά, αναζητούνται οι αλληλοεπικαλύψεις, οι παρανοήσεις και οι μεταξύ τους παρεκκλίσεις. Μέσα από τη συστηματική αυτή επεξεργασία ελέγχου και την επίλυση μιας σειράς μεθοδολογικών προβλημάτων, γίνεται μια προσπάθεια ώστε όλο αυτό το ποικιλόμορφο και ανομοιογενές υλικό να καταστεί επιστημονικά αξιοποιήσιμο. Κατά τη διαδικασία αυτή διαπιστώθηκαν για άλλη μια φορά τα σημαντικά κενά που υφίστανται, τα οποία εντείνονται από τη συστηματική αναπαραγωγή εσφαλμένων πληροφοριών και ανακριβειών σε κάθε είδους δημοσιεύματα, ακόμη και πρόσφατα, καθώς και τα προβλήματα που τίθενται από το είδος, την ποιότητα και τον βαθμό αξιοπιστίας των ετερόκλητων αυτών πηγών. Όταν τα πρώτα αποτελέσματα αυτής της έρευνας (τα σχετικά με το ζήτημα των νεκρών) είδαν το φως της δημοσιότητας πριν από ένα χρόνο, προκάλεσαν ιδιαίτερο ενδιαφέρον, όχι μόνο στο στενότερο κύκλο των συναδέλφων ιστορικών, αλλά και στο ευρύ κοινό.

Έκτοτε, η προβληματική των ερευνών μας επεκτάθηκε και δημιουργήθηκε το προαναφερόμενο

Ερευνητικό Έργο, που εντάχθηκε στο πλαίσιο του Γενικού Προγράμματος Υποδομής. Όπως δηλώνει και ο τίτλος του, αντικείμενό του είναι η συστηματική συγκέντρωση τεκμηριωτικού υλικού σχετικού με την πολιτική και κοινωνική ιστορία του 20ού αιώνα, και η οργάνωσή του με ενιαίο και επιστημονικά έγκυρο τρόπο, ώστε να εξασφαλιστεί, μέ-

σω της επιστημονικά καταρτισμένης τεκμηριωτικής υποδομής που δημιουργείται, η δυνατότητα περαιτέρω μελέτης γενικότερων αλλά και επιμέρους ζητημάτων, στο πλαίσιο μιας προσπάθειας διεύρυνσης των ενδιαφερόντων του Κέντρου μας προς μια πιο σύγχρονη θεματολογία.

Λεωνίδας Καλλιβρετάκης

Réseau Thématique des Centres Européens de Recherche en Sciences Humaines sur l' ensemble euro-méditerranéen (REMSH)

Η Βιβλιοθήκη της Μεσογείου

 Η δραστηριότητες του επιστημονικού προγράμματος REMSH επικεντρώθηκαν σε τρεις συναντήσεις που έγιναν στη διάρκεια του 2004 στο Alicante της Ισπανίας, στο Durham της Αγγλίας και στο Aix-en-Provence της Γαλλίας (βλ. αναλυτικά παρακάτω). Στις συναντήσεις αυτές οι εκπρόσωποι των ερευνητικών Ινστιτούτων που μετέχουν στο δίκτυο και ειδικεύονται στις κοινωνικές επιστήμες ανέπτυξαν διάφορες θεματικές που σχετίζονται με την έννοια της Ευρω-Μεσογείου.

Η Βιβλιοθήκη της Μεσογείου είναι ένα πρόγραμμα ηλεκτρονικής σύνδεσης των βιβλιοθηκών των 12 ερευνητικών κέντρων που συντονίζονται μέσω του δικτύου REMSH. Είναι μια προσπάθεια επικοινωνίας των χωρών της Ευρω-Μεσογείου μέσα από το έντυπο. Στη βιβλιοθήκη αυτή έχουν επιλεγεί βιβλία που βρίσκονται στις υπάρχουσες βιβλιοθήκες των συνεργαζόμενων ερευνητικών Ινστιτούτων και αφορούν στις παρακάτω θεματικές ενότητες: Μετοικήσεις-μεταναστεύσεις, Διασπορά, Διεθνές εμπόριο, Οικονομία, Πολιτιστικές Ανταλλαγές, Σύνορα, Πολιτιστική Κληρονομιά, Θρησκεία, Αναπαραστάσεις, Γυναίκες, Πολιτικοί Θεσμοί, Κοινωνία των Πολιτών, Ανθρώπινα Δικαιώματα, Συγκρούσεις, Πόλη-πολεοδομία/χωροταξία.

Η πρόσβαση στη Βιβλιοθήκη της Μεσογείου θα γίνεται μέσω του διαδικτύου αλλά και μέσω των κωδικών των ερευνητικών Ινστιτούτων που παίρνουν μέρος στο πρόγραμμα. Συγχρόνως θα υπάρχει επιλεκτική προτεινόμενη βιβλιογραφία από τα μέλη του δικτύου αλλά και παρουσιάσεις αυτούσιων κειμένων που θίγουν καίριες πλευρές της ευρω-μεσογειακής πνευματικής και υλικής πραγματικότητας. Η ελληνική συμμετοχή στην υπό δημιουργία βιβλιοθήκη έχει στόχο να φέρει σε επαφή με τη διεθνή επιστημονική κοινότητα όσο γίνεται περισσότερους τίτλους από την πνευματική παραγωγή της ελληνικής καταρχήν ιστοριογραφίας, που θίγουν μεσογειακές θεματικές, όπως π.χ. τα βιβλία και τις διδακτορικές διατριβές που έχουν γραφεί για τα μεγάλα λιμάνια, για τη διασπορά, τις κοινότητες, τις εμπορικές και πολιτισμικές σχέσεις με τη Μεσόγειο. Η ηλεκτρονική βιβλιοθήκη θα αρχίσει να λειτουργεί με τη λήξη του προγράμματος, τον Ιούνιο του 2004.

Ευρυδίκη Σιφναίου

Επιστημονικές συναντήσεις - Σεμινάρια

Επιστημονικό δίκτυο REMSH – 2004

(Alicante Ισπανίας, 25-27 Μαρτίου και Durham Αγγλίας, 2-3 Ιουλίου 2004)

Το επιστημονικό δίκτυο των ευρωπαϊκών ερευνητικών κέντρων των ανθρωπιστικών επιστημών για την Ευρω-Μεσόγειο (Réseau Thématique des Centres Européens de Recherche en Sciences Humaines sur l'Ensemble Euro-méditerranéen – REMSH), κατά το 2004 πραγματοποίησε δύο ακόμη επιστημονικές συναντήσεις. Οι συναντήσεις αυτές έχουν τον χαρακτήρα κλειστών σεμιναρίων, στα οποία, μέλη του δικτύου ή και οι προσκεκλημένοι τους παρουσιάζουν εκτενείς εισηγήσεις γύρω από θέματα της Ευρω-Μεσογείου. Το πρώτο σεμινάριο του προγράμματος είχε πραγματοποιηθεί στο Βερολίνο, τον Νοέμβριο του 2003 και τα πρακτικά πρόκειται σύντομα να εκδοθούν σε ειδικό τεύχος του περιοδικού *History and Anthropology* (βλ. *Ενημερωτικό Δελτίο ΚΝΕ/ΕΙΕ*, τχ. 28, 2003, σ. 37-39).

Entre Europe et Méditerranée : clash des civilisations, dialogue des cultures ou / et interactions politiques et culturelles.

Το δεύτερο σεμινάριο του προγράμματος και πρώτο για το 2004 έγινε στις εντυπωσιακές εγκαταστάσεις, δείγμα σύγχρονης αρχιτεκτονικής σύλληψης, του Πανεπιστημίου του Alicante στην Ισπανία, από τις 25 ως τις 27 Μαρτίου, λίγες μόλις μέρες μετά από την πολύνεκρη τρομοκρατική επίθεση της 11ης Μαρτίου 2004. Το θέμα της συνάντησης, που κυριαρχήθηκε από το πνεύμα της τρομοκρατίας, ήταν: *Entre Europe et Méditerranée : clash des civilisations, dialogue des cultures ou / et interactions politiques et culturelles*. Οι εισηγήσεις που ακούστηκαν κινήθηκαν κυρίως γύρω από τις πολιτικές επιπτώσεις και την ανθρωπολογία με εμφανή την απουσία της ιστορικής ερμηνευτικής οπτικής και της χρονικής απόστασης από τα κοινωνικά και πολιτικά φαινόμενα. Κεντρικός άξονας των εισηγήσεων –που κάτω από τη σκιά των πρόσφατων γεγονότων πήραν ένα διαφορετικό νόημα ήταν οι σχέσεις του αραβικού κόσμου και του ισλαμισμού με τη Δύση. Σχέσεις σύνθετες και πολυεπίπεδες, που κρύβουν διαφορετικές θρησκευτικές και πολιτισμικές πραγματικότητες.

Τη συνάντηση άνοιξε ο Christian Bromberger (διευθυντής ερευνών στο CNRS/Maison Méditerranéenne des Sciences de l'Homme), που μίλησε για τις νέες αλλά και τις παλαιότερες μορφές βίας, τη λειτουργία τους και την ιδεολογική τους θεμελίωση στον ευρω-μεσογειακό χώρο. Έθεσε το ερώτημα για το αν η βία έχει στόχο να θεμελιώσει ή να εξαλείψει τις διαφορές και ανέλυσε τον τρόπο με τον οποίο εθνικοποιούνται τα θρησκευτικά κινήματα. Με την εισήγησή του έδωσε το στίγμα όλης της συζήτησης που ακολούθησε γύρω από την ετερογένεια του μεσογειακού χώρου, γύρω από την ανοχή, την αποδοχή ή την κατανόηση του διαφορετικού. Στις επόμενες εισηγήσεις συζητήθηκε ο τρόπος με τον οποίο η Δύση αντικρίζει και δημιουργεί τις αναπαραστάσεις του αραβικού κόσμου. Πρόκειται για μια διαδικασία κατασκευής αντιπάλου, όπου ο τύπος παίζει σημαντικό ρόλο στη δημιουργία, στη διάδοση και στη χρησιμοποίηση των εικόνων μέσα

στην κοινωνία. Με άξονα πάντα την απειλή του φόβου, η διαδικασία αυτή οδηγεί στην περιθωριοποίηση του αραβικού κόσμου και συνεπώς επιβάλλει την καλύτερη κατανόηση του περιεχομένου και των συστατικών της αντιπαλότητας που δημιουργείται (Khadija Mohsen, IFRI, Αίγυπτος). Από την άλλη, η μεσογειακή ενότητα κάνει φανερή την ύπαρξη της μέσα από φαινόμενα θρησκευτικού φετιχισμού και συγκρητισμού που οφείλονται στην επιμίσχια θρησκευτικών πρακτικών και αποκαλύπτουν ένα κοινό κοινωνιολογικό υπόβαθρο στον μεσογειακό χώρο (Thomas Hauschild, Πανεπιστήμιο του Tübingen).

Οι υπόλοιπες εισηγήσεις παρουσίασαν ειδικότερα θέματα σχετικά με τον διάλογο των πολιτισμών στην Ευρώπη, τον οικονομικό και πολιτισμικό ρόλο της διασποράς (Michel Peraldi, Suzanne Giles, Πανεπιστήμιο της Provence, MMSH), τον ρόλο των μέσων μαζικής ενημέρωσης (Larbi Chouikha), τους διάφορους κοσμοπολιτικούς, εμβληματικούς και πολιτισμικούς χώρους στη Μεσόγειο, όπως η Θεσσαλονίκη (Christian Bromberger, Henk Driessen, Πανεπιστήμιο Nimègue, Ολλανδία). Μολονότι διαπιστώνεται ένα κοινό υπόβαθρο κοινωνικής, οικογενειακής και οικονομικής συμπεριφοράς, που το συναντάμε σε ολόκληρη τη Μεσόγειο, ωστόσο, κατά παράδοξο τρόπο η συνοχή του μεσογειακού κόσμου στηρίζεται σε ένα σύστημα διαφορών και αντιθέσεων. Μέσα από το πνεύμα αυτό, η συνθήκη της Βαρκελώνης και οι πολιτισμικές συνισταμένες αυτού του συμφώνου συνεργασίας ανάμεσα στην Ευρώπη και τις νότιες μεσογειακές χώρες, αγγίζουν τα όρια της ουτοπίας (Isabel Schäfer, Freie Universität Berlin και Thierry Fabre, MMSH).

‘Betwixt and Between’ Europe and the Mediterranean: New Stakes and New Challenges.

Το επόμενο σεμινάριο του δικτύου φιλοξενήθηκε από το Τμήμα Ανθρωπολογίας του Πανεπιστημίου του Durham, στην Αγγλία, από τις 2 ως τις 3 Ιουλίου 2004. Την οργάνωση είχε αναλάβει ο καθηγητής Paul Sant-Cassia και το θέμα ήταν: *‘Betwixt and Between’ Europe and the Mediterranean: New Stakes and New Challenges*. Στη συνάντηση αυτή αναπτύχθηκαν θέματα σχετικά με την Ευρω-Μεσόγειο, το ευρωπαϊκό άνοιγμα σε νέες χώρες, τον ρόλο της θρησκείας και τη θέση της Τουρκίας στη νέα διευρυμένη Ευρώπη. Το σκοτεινό μέλλον της ουτοπικής ευρω-μεσογειακής ομοσπονδίας ήταν φυσικό να κυριαρχήσει σε κάθε σχετικό προβληματισμό.

Το θέμα της εθνικής ταυτότητας στο ευρωπαϊκό και μεσογειακό πλαίσιο, η πρόσληψη και κατανόηση του Άλλου μέσα από το φίλτρο της ταυτότητας (Μαρία Κουρούκλη, Πανεπιστήμιο της Nanterre) ήταν ο κεντρικός άξονας των εισηγήσεων που ακούστηκαν. Οι τελετουργικές πρακτικές των μονοθεϊστικών θρησκειών στον μεσογειακό χώρο μέσα από το παράδειγμα των δια-θρησκευτικών προσκυνημάτων και των κάθε λογής προσμίξεων (Dionigi Albera, MMSH), όπως και οι προσμίξεις αλλοθρησκων πληθυσμών (Michel Meier, Πανεπιστήμιο της Γενεύης) συνδέονται άμεσα με την προβληματική της Ευρω-Μεσογείου. Αναπόφευκτα, ο ρόλος των ΗΠΑ εμφανίζεται να είναι καθοριστικός τόσο στη διαμόρφωση της ευρωπαϊκής πολιτικής, όσο και στην επιτυχία της ευρω-μεσογειακής ομοσπονδίας, σε σχέση πάντα με την παρουσία και τον ρόλο της Μέσης Ανατολής, το ενεργειακό και τις πολιτικές διαμάχες (Martin Bond, ειδικός σύμβουλος, Πανεπιστήμιο του Λονδίνου).

Οι εισηγήσεις που ακολούθησαν επικεντρώθηκαν σε ζητήματα της ευρωπαϊκής διεύρυνσης, στον ρόλο της Τουρκίας στην ενωμένη Ευρώπη, στα πολιτικά και πολιτισμικά διακυβεύματα που συνεπάγονται από τη διεύρυνση (Καλυψή Νικολαΐδη, Κέντρο Ευρωπαϊκών Σπουδών του Πανεπιστημίου της Οξφόρδης), αλλά και στις δυνητικές συνέπειες μιας διεύρυνσης της Ευρώπης προς τον μεσογειακό νότο (Jean Robert Henry, MMSH). Εντυπωσιακή ήταν η εικόνα που παρουσιάστηκε της Ευρώπης των 25 σε σύγκριση με τη Μεσόγειο των 10, μέσα από τα δημογραφικά δεδομένα, που μας δείχνουν ότι τις επόμενες δεκαετίες θα μειωθεί σημαντικά ο αριθμός του πληθυσμού και των εργαζόμενων ενηλίκων στην Ευρώπη με συνέπεια την αναγκαία μετανάστευση πληθυσμών από άλλες χώρες και κυρίως από τη Μεσόγειο.

Η επόμενη συνάντηση του ευρωπαϊκού δικτύου θα πραγματοποιηθεί τον Ιανουάριο του 2005 στη Γένοβα. Τα πρακτικά των σεμιναρίων πρόκειται να εκδοθούν σε αυτοτελείς τόμους, που αποτελούν και παραδοτέα του προγράμματος.

Ίσως οι θρησκευτικές διαφορές και οι πολιτικές διαμάχες να δυσχεραίνουν την πολιτισμική επικοινωνία των λαών της Μεσογείου, αλλά οι επιστημονικές αυτές συναντήσεις πράγματι φέρνουν σε επαφή τους ερευνητές μέσα σε ένα γνήσια εγκάρδιο και ζεστό μεσογειακό κλίμα.

Ουρανία Πολυκανδριώτη

Πρόγραμμα ENTER

Το Κέντρο Νεοελληνικών Ερευνών, στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού προγράμματος ENTER έχει καλέσει ερευνητές από την Ανατολική Ευρώπη να εργαστούν, κατά το διάστημα 2003-2005, σε επιστημονικά θέματα της ειδικότητάς τους, που παρουσιάζουν άμεση συνάφεια με τις ερευνητικές δραστηριότητες του Κέντρου (βλ. *Ενημερωτικό Δελτίο ΚΝΕ/ΕΙΕ*, τχ. 28, 2003, σ. 46-47).

Ο ερευνητής δρ. **Βλαντιμήρ Μισκέβκα (Vladimir Mischewca)**, κατά τη διάρκεια του πρώτου χρόνου της παραμονής του στο ΚΝΕ/ΕΙΕ, στο πλαίσιο του προγράμματος ENTER, πραγματοποίησε μια σειρά δραστηριότητες γύρω από το θέμα "Η οικογένεια Υψηλάντη στη γεωπολιτική των μεγάλων δυνάμεων κατά την περίοδο 18ου - αρχές 19ου αι."

Από το ακατέργαστο υλικό, το οποίο αποτελεί μία τράπεζα πληροφοριών (φωτοτυπίες, σημειώσεις, φωτογραφίες), άρχισε τη σύνταξη κεφαλαίων του βιβλίου. Για να ολοκληρωθεί η εικόνα των δύο ηγεμόνων των Πριγκιπάτων, Αλέξανδρου και Κωνσταντίνου, ήταν αναγκαίο να αποσαφηνιστεί και η ηγεμονία άλλων Φαναριωτών της εποχής (του Κωνσταντίνου Μουρούζη, του Αλεξάνδρου Μαυροκορδάτου του Φηρραρή, του Εμμανουήλ Τζαννή Ροσέτ, κ.ά.).

Η πιο ουσιαστική συνεργασία με τους έλληνες ιστορικούς συγκεκριμενοποιείται στα από κοινού σχέδια με τον δρ. Φλορίν Μαρινέσκου (ΚΝΕ) που περιλαμβάνουν:

1. Κατάλογο των ρουμανικών εντύπων στην αθωνική μονή του Αγίου Παύλου,
2. Σύνταξη της βιογραφίας του Μητροπολίτη Γρηγορίου Ειρηνοπούλεως (1764-1846),
3. Συγκέντρωση υλικού στο θέμα "Ο Στέφανος ο Μέγας και το Άγιον Όρος (1457-1504)", κ.λπ.

Στις αρχές του 2004, ο Βλαντιμήρ Μισκέβκα έγινε μέλος της Εραλδικής και Γενεαλογικής Εταιρείας Ελλάδος των Αθηνών, γεγονός που διευκολύνει τη συνεργασία με έλληνες γενεαλόγους (όπως στο θέμα των φαναριωτικών οικογενειών, κ.ά.).

Ο ερευνητής συνέχισε τη συνεργασία του με παλαιότερα προγράμματα του Ινστιτούτου Ιστορίας της Ακαδημίας Επιστημών της Δημοκρατίας της Μολδαβίας: "Πορτραίτα των ηγεμόνων της Μολδαβίας" και "Ιστορική εγκυκλοπαίδεια".

Δημοσιεύσεις:

"Constantin Moruzi, domn al Moldovei (1777-1782)", στο *Revista de istorie a Moldovei*, 2003, nr.3-4, p. 61-67 (συνεργασία: Vl.Tcaci).

"Alexandru II Mavrocordat (Firaris), domn al Moldovei (1785-1786)", στο *Revista de istorie a Moldovei*, 2003, nr. 3-4, p. 68-73.

"Ștefan cel Mare și Muntele Athos. Contribuții", στο *Ștefan cel Mare la cinci secole de la moartea sa*. /Ed. P.Zahariuc & S.Văcaru. -Iași: ALFA, 2003, p. 317-325 (συνεργασία: Fl. Marinescu).

"Memoria lui Ștefan cel Mare la Muntele Athos", στο *Curierul Românesc*. Anul XVI, 2004, nr. 6 (209), p. 12-15; nr. 7 (210), p. 11-15.

"Ștefan cel Mare și Sfântul Munte Athos", στο *Limba Română*, 2004, nr. 4-6, p. 66-78.

"Sfântul Ștefan cel Mare și Muntele Athos", στο *Revista de istorie a Moldovei*, 2004, nr. 3-4, p. 31-42.

"Stâlpul Leahului – cel mai vechi monument al unui comandant de oști de pe teritoriul Republicii Moldova", στο *Studii de istorie veche și medievală: Omagiu profesorului Gheorghe Postică* / ed. Arnăutu T., Munteanu O., Musteață S. – Chișinău: PONTOS, 2004, p. 233-241.

"Ultimul război? (Reflecții în jurul unui eveniment din istoria recentă: Transnistria, 1992)", στο *Buletinul informativ InfoHis*, 2004, nr. 3, (23), p. 10-12 (συνεργασία: Olga Șandru).

"Mitropolitul Grigorie Irinupoleos (240 de ani de la naștere: 1764-1846)", στο *Analele Asociației Naționale a Tinerilor Istorici din Moldova. Anuar istoric*. 5. – Chișinău, 2004, p. 34-38.

"240 χρόνια από την γέννηση του Μητροπολίτη Ειρηνουπόλεως Γρηγορίου (1764-1846)", *Πεμπουσία* 15 (2004), σ. 126-130 (συνεργασία: Fl. Marinescu).

Ανακοινώσεις:

Memoria lui Ștefan cel Mare la Muntele Athos. Conferință & expoziție de foto în saloanele Ambasadei României din Atena (Αθήνα, 29 Απριλίου 2004).

Ștefan cel Mare și Muntele Athos. Conferință & expoziție de foto în cadrul Simpozionului științific internațional "Ștefan cel Mare – personalitate marcantă în istoria Europei (500 de ani de la trecere în eternitate)" organizat de Institutul de Istorie al Academiei de Științe din Republica Moldova și Muzeul Național de Istorie a Moldovei din Chișinău, prezentare de S. Musteață (Chișinău, 22 Ιουνίου 2004).

Un prince phanariote moins connu: Emmanuel Giani-Rosetti (1715 - 1794). Διάλεξη στο σεμινάριο KNE (Αθήνα, 8 Οκτωβρίου 2004).

Ștefan cel Mare – protector al mănăstirilor athonite. Conferință științifică "Rolul și importanța domniei lui Ștefan cel Mare și Sfânt în politica europeană din a doua jumătate a secolului al XV – începutul secolului al XVI" în cadrul dezbaterilor naționale cu prilejul Anului Ștefan cel Mare și Sfânt, organizată de Asociația Națională a Tinerilor Istorici din Moldova și Institutul de Istorie al Academiei de Științe din Republica Moldova (Chișinău, 11 Νοεμβρίου 2004).

Ο ερευνητής **Ευγένιος Τσερνούκιν (Eugen K. Chernukhin)**, κατά το 2004 ασχολήθηκε με τα ακόλουθα:

Εξέτασε ένα ιδιωτικό χειρόγραφο που ανήκει σε κάτοικο της πόλεως Λβόφ. Ο κώδικας αποτελείται από 129 σελίδες και περιλαμβάνει ευχές και ξόρκια των Ελλήνων της Μαριούπολης, εύχρηστες κατά τον 18ο-20ό αι. Έγινε πλήρης καταγραφή του περιεχομένου σε ηλεκτρονική μορφή με αυστηρή τήρηση της ορθογραφίας του πρωτοτύπου και μια παλαιογραφική περιγραφή του κώδικα. Με αφετηρία την περιγραφή και ανάλυση του κειμένου μελετήθηκαν οι αρχαικές και έντυπες πηγές στις βιβλιοθήκες του Κιέβου με σκοπό την ταύτιση των ευχών, επωδών κ.λπ. Η επεξεργασία ολοκληρώθηκε και θα παραδοθεί τον Φεβρουάριο του 2005 προς έκδοση.

Πραγματοποίησε τη διερεύνηση του ελληνικού υλικού στο Ινστιτούτο Χειρογράφων της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Ουκρανίας "Β. Ι. Βερνάντσκι". Η έρευνα διαπίστωσε την ύπαρξη στο Ινστιτούτο ενός "Αρχείου της μητρόπολης Γοθίας και Καφά" που απαρτίζεται περίπου 50 μονάδες: επιστολές, γράμματα, αποδείξεις, κώδικες και σπαράγματα διαφόρων κειμένων, γραμμένα στα ελληνικά ή στα τούρκικα με ελληνικούς χαρακτήρες. Τα πιο παλιά έγγραφα χρονολογούνται από το πρώτο μισό του 18ου αι. Έγινε η καταγραφή όλων των εγγράφων και μια παλαιογραφική περιγραφή όλων των εν λόγω χειρογράφων σε μορφή καταλόγου. Μελετήθηκαν οι βιβλιογραφικές πηγές που διαφωτίζουν σε κάποιο βαθμό την προέλευση του αρχείου και τη σύστασή του.

Ιστορικό Αρχείο Ελληνικής Νεολαίας της Γενικής Γραμματείας Νέας Γενιάς Φιλοξενοούμενο πρόγραμμα στο ΚΝΕ/ΕΙΕ

Κατά το 2004, το ΙΑΕΝ συνέχισε το ερευνητικό του πρόγραμμα με 6 νέες έρευνες (αρ.92-97): Σοφία Πέττα, *Νέες μορφές θρησκευτικότητας στη σύγχρονη Ελλάδα (1974-2003): οι διαδικασίες εξατομίκευσης και οι θρησκευτικές αναζητήσεις των νέων*. Κώστας Κατσάπης, *Κοινωνική ιστορία του rock and roll φαινομένου: 1955-1967*. Δέσποινα Καρακατσάνη, *Εκπαιδευτικές πρακτικές και σχολικά ήθη στο πρωτοβάθμιο σχολείο κατά την πρώτη μεταπολεμική περίοδο (1950-1975)*. Αθηνά Χατζηδημητρίου, *Παραστάσεις εκπαίδευσης νέων στην αττική αγγειογραφία κατά τους αρχαίους και κλασικούς χρόνους*. Κωνσταντίνος Ταμπάκης, *Η εκπαίδευση των δασκάλων στις φυσικές επιστήμες την περίοδο 1830-1950*. Ζιζή Σαλίμπα, *Υπηρέτρια στην ελληνική πόλη (1834-1940)*. Οι έρευνες αυτές παρουσιάστηκαν και συζητήθηκαν στο Διарκές Σεμινάριο του ΙΑΕΝ από τον Οκτώβριο ως τον Δεκέμβριο 2004.

Εκδόθηκε στην σειρά του ΙΑΕΝ, με αρ. 39, το βιβλίο του Κώστα Λάππα, *Πανεπιστήμιο και φοιτητές στην Ελλάδα τον 19ο αιώνα*. Με χρηματοδοτήσεις της ΓΓΝΓ, που δόθηκαν τον Φεβρουάριο και τον Νοέμβριο του 2004, θα εκδοθούν το 2005 τα βιβλία που ετοιμάστηκαν ύστερα από τη συνεργασία των συγγραφέων τους – ερευνητών του ΙΑΕΝ και της Επιτροπής του (Σπύρος Ασδραχάς, Γιάννης Γιαννουλόπουλος, Τριαντάφυλλος Σκλαβενίτης):

40. Ελίζα-Άννα Δελβερούδη, *Οι νέοι στις κωμωδίες του ελληνικού κινηματογράφου (1950-1970)*.

41. Άννα Αγγελοπούλου - Μαριάνθη Καπλάνογλου - Εμμανουέλα Κατρινάκη, *Κατάλογος Ελληνικών Παραμυθιών ΑΤ 500-599 (Γεωργίου Α. Μέγα, Κατάλογος Ελληνικών Παραμυθιών – 4)*

42. Δημήτρης Τσερές, *Το Αρχείο του Ελληνικού Σχολείου και του Γυμνασίου Λευκάδος (1829-1960)*. Κατάλογος και επεξεργασμένα στοιχεία.

43. Βαγγέλης Καραμανωλάκης, *Η συγκρότηση της ιστορικής επιστήμης στην Ελλάδα. Η διδασκαλία της ιστορίας στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών 1837-1932*.

44. Ιωάννα Παπαθανασίου - Πολίνα Ιορδανίδου - Άντα Κάπολα - Τάσος Σακελλαρόπουλος - Αγγελική Χριστοδούλου, *Δημοκρατική Νεολαία Λαμπράκη: η αναζήτηση ταυτότητας της νεολαίας στη δεκαετία του 1960*.

